

1705, 14

112.

16

JOH. BERNHARDI *Griesen* / JCTI
CONSILIARII SAXONICI AVLICI ET CON-
SISTORIALIS, ANTECESSORIS ET FA-
CVLTATIS IVRIDICÆ ADSESSO-
RIS, IAM DECANI

PROGRAMMA INAUGURALE

De

*Ablativis absolutis conditionem
vel necessitatem non inferentibus.
Occasione legis *Quinque pedum*
s. C. fin. regund.*

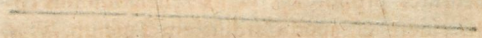
LITERIS WERTHERIANIS.

Joh. David Langemann

ION BERNHARDI
CONSTITUTIONES
SISTONALIS ANTIQVARIIS DE HA
CULTATIS IURIDICE ADRESSO
RIS IAM DECANI

PROGR. AMMA IN AUCTURALE

de
Altitudo absoluta conditionem
et conditionem non solentem
Occasionis legis Quibus pedum
r. c. in rigore

IVTERIS WESTERLAKIS

Proximè de *ablativis absolutis* quatenus ex-
mentè Jctorum necessitatem sive condi-
tionem inferre videbantur nactus sum-
agendi occasionem. Jam vero Lex *Quin-*
que pedum prescriptione submota finalis
jurgii, vel locorum libera peragatur inten-
tio. 5. Cod. fin. reg. denuò eosdem *ablativos absolutos,*
sed ut nullam vel necessitatem vel conditionem conti-
nentes tractandi opportunam dat ansam. Quam sen-
tentiam aequè tam jura nostra quam Dd. auctoritates satis
fulciunt & confirmant. Utut vero dissentientes non
duntaxat varias suæ regulæ extensiones afferant, & tam
in actibus inter vivos, quam ultimæ voluntatis eam obti-
nere contendant, victi tamen diversis aliis casibus, Re-
gulam generaliter propositam variis restrictionibus co-
arctant. Uti videre est apud Cardinalem Tuscum. *lit. A.*
Concl. 32. Alii verò missis illis ampliationibus & restri-
ctionibus, ajunt: referre, an oratio sit purè enun-
& simplicem narrationem comprehendat, quo casu ve-
rius illis est, factum duntaxat intelligi, & nullam condi-
tionem inferri; An vero sit dispositiva, quæ fieri ali-
quid jubeat, & disponat, vel prohibeat, quo casu ablativos
illos absolutos conditionem inferre. Sed ipsi hi Docto-

res suæ doctrinæ plenam non adhibent fidem; idcirco alii adjiciunt regulæ verbum *plerumque*, sive hoc subsistere *maximè* si jungantur verbis temporis futuri; non item si præsentis & præteriti. Zæsius *ad tit. ff. locati n. 53.* arbitratur in contractibus ablativos absolutè positos non semper inducere conditionem. Hæc præfecto Interpretum ambiguitas à nemine solvitur & nihil operatur, quam quod incertiores sint multo quam antè. Si de ratione, ob quam ablativis absolutis illa necessitas & conditio adscribitur, sunt solliciti, in jure nostro, ut salvo meliori judicio arbitror, reperiunt nullam. Legem *109. ff. de cond. & demonstr.* continere conditionem, certissimum quidem est & à Scævola ita responsum. Et verba *Scriptura interveniente in l. 1. C. de jure Emphyt.* pariter juxta veriorum sententiam necessitatem aliquam important. Verum enim vero hoc evenire virtute ablativorum absolute positorum collectionem hæctenus infallibilem adferre non valuerunt. In lege *109. ff. de cond. & demonstr.* conditionem sed ex mente testatoris, & in *d. l. 1. C. de jur. emphyt.* ex Zenonis Imperatoris voluntate intelligi saltim certum, si non evidens sit. Cum nunc in Interpretum arbitrio non sit, diversam imponere vocibus significationem: Ipsi quidem non diffitentur allegatam sæpissimè regulam non ex verbis seu legibus, sed ex interpretatione earum elicitam. Cumque nullum aliud reperiant præsidium, ad eos, qui de vocibus præcipuè agunt, ab iis suppetias expectantes confugiunt, dum asserunt: *rationem hujus explanationis data videntur Dd. à Grammaticis mutuari, quorum hoc scitum est:*

est: ablativos absolutos per particulas temporis significativas exponi, quales sunt: *Si, ubi, postquam, quando* &c. quae eventum & conditionem designant: Unde Bart. in l. i. prim. de condit. & demonstr., *Actus, inquit, verbi designatus per ablativos absolutos importat futurum eventum, adeoque conditionem: Ad eos tanto citius cognoscendos communiter circumflexo insiguntur, quod nonnulli improbant. Sed quod allatum, vel est perpetuum vel non, Si priori inhærendum; quo spectant tot limitationes? Si posteriori; quomodo regula firma & infallibilis construi queat, dictu admodum erit difficile. Imo si consideremus ingentem illam exceptionum cattervam, regulæ vel æqualem vel vincentem eam supra modum collabefactatam cernimus. Insuper Grammaticorum schola iis auxilio non est, quod temere Cardinalis Tuscus una cum aliis tamen opinatur. Explicari quidem ablativos per particulas *cum, dum, postquam, si, quanquam, quoniam*, confitentur facile, sed illas vicissim & perpetuo per conditionem exponi & importare necessitatem nemo asserit: certe non ipsos ablativos sed præpositiones *A, Ab, E, Ex, Sub, Cum, In*, subintellectas per illas particulas & quoque per alias nempe per *relativum, per ita, per ut, per ubi, per sed* declarari, pluribus egregie in erudito suo opere Institutionum plenissimarum latinæ linguæ part. post. ostendit Clarissimus Ursinus Polyhistor & Gymn. Ratisb. Prof. Publ. celeberrimus. Quibus nunc positis, magna esset temeritas, ablativis absolutis etiam ex mente Grammaticorum necessitatem asserere vel aliquam conditionem invita Minerva affingere.*

Diversimode ablativos explicari sufficienter inde constat, sed Jctorum brocardicum, ut vocant, inde colligi ipsarum vocum significatio quam tanquam signa artificialia ab impositione, inconsideratè non mutanda, habent, relictatur. Huic opinioni lex nostra §. *Cod. fin. reg.* suffragatur, quæ variis licet subjiciatur interpretationibus; nulla tamen opposita videtur sententiæ favere. Quod ut eo constet manifestius, animadvertendum, Imperatorum constitutionem non duntaxat enunciationem sed & dispositionem complecti; Variæ insuper Dd. cogitationes recensendæ. Prius ex proximè allatis perspicuum est, præcipit enim ut quinque pedum præscriptione submota finalis jurgii vel locorum libera peragatur intentio. Difficultas verò constitutionis adeo eruditorum torfit ingenia, ut vel responderint nihil, vel in diversas iverint sententias. Præprimis Rescriptum hocce afflixit Petrum Baylardum, qui cum omnes leges se intelligere jactitaret, de mente hujus legis interrogatus obmutuit. Nonnulli de spatio quinque pedum olim agere non licuisse arbitratur, propter terræ vilitatem, id vero hac lege emendatum. Ast hujus interpretationis vanitatem §. *16. Inst. de rer. div. cum l. 21. ff. de furt.* unde de re minima semper agere permissum liquet, sufficienter demonstrat. Fur siquidem non in majoribus tantum, sed in minoribus quoque judicatur. Non enim id quod furto ablatum est, sed mens furantis attenditur, inquit Hieronymus *can. fur. c. 14. q. 6.* Prætor quoque, qui alias in restitutionibus in integrum non curat minima *l. 4. ff. de in integ. rest.* nihilominus in actione vi bonorum raptorum rei minimæ rationem habet. Opti-

Optime Julianus Antecessor Constantinopolitanus inquit: *Quamvis res qua de agitur, minima videatur, tamen iustitia ratio non ex quantitate, sed ex suis regulis debet estimari, nam & quod aliis vilissimum esse videtur, hoc aliis pretiosissimum est.* Esti vero circa hanc legis nostræ evolutionem, nihil monendum fuisset; nulla tamen in ea reperiretur vel conditio vel necessitas. Alii, Cujacium in *l. 4. ff. de usucap.* imitantes, mentem & sensum sæpe nominatæ legis esse, credunt, quod intra quinque pedum, qui inter confines agros interjacent, latitudinem nulla sit usucapio, uti *leg. 12. Tabb.* cautum est, sed neque intra illam latitudinem sit præscriptio i. e. diurni usus acquisitio ex constitutione *l. quinque pedum C. fin. reg.* sive non poterant isti quinque pedes usucapi, iis tamen longo tempore præscribebatur, sed Impp. hac lege præscriptionem etiam sustulisse. In hac explanatione vicissim nihil reperitur, quod necessitatem vel conditionem ablativis largiatur, interim tamen nec hæc quidem arridet. Cum enim Impp. verbis: *Quinque pedum præscriptione submota* subjiciant *finalis jurgii, vel locorum,* quorum tamen usucapio fuit, *libera peragatur intentio,* per præscriptionem non videnter intellexisse diurni usus acquisitionem. Insuper *l. 12. Tabb.* ante receptum, quod quinque pedes usucapi non potuerint; nova itaque lex haut fuit necessaria. Porro hanc constitutionem ex legibus Solonis sumtam, quibus cautum ut qui arborem in suo sereret, minimum quinque pedes à vicini agro vacuos relinqueret, uti pluribus refert Cajus in *l. ult. ff. fin. reg.* qui tuentur, pariter nullam offendunt

vel conditionem vel necessitatem ; interim labi idcirco
 videntur, quod sine ulla ratione & fundamento *d. l. ult. ff.
 fin. reg.* corrigant eamque per hanc constitutionem subla-
 tam putent, cum neutiquā tamen credibile sit, rescriptum
 esse, ne vicinus cuius finibus intra statutum terminum
 plantata est arbor, exceptionem proponens, sit audien-
 dus. Admodum incongrua hæc quoque erit expositio cum
 is qui contra *l. ult. ff. fin. reg.* arborem ferit actionem in-
 tendere nequeat. Lex vero *5. C. fin. regend.* liberam
 concedat intentionem adeoque talem præsupponat, cui
 jus agendi tributum. Non desunt ulterius, inter quos
 Alciatus & Balduinus, referuntur, qui præscriptionem
 per usucapionem exponunt, sensus ut sit: In iudicio fi-
 nium regundorum, ab arbitrio & agrimensore judican-
 dum, secundum limitem ac terminum demonstratum,
 usucapione insuper habita. Quorum aberratio ex eo aper-
 ta, quod usucapionem & præscriptionem, legibus contradi-
 centibus, confundant. Servitutes enim ex sententia Pauli
 non usucapiuntur *l. 14. ff. de serv.* quibus tamen præscri-
 bitur *l. si quis diuturno 10. ff. si serv. vind.* Deinde hanc
 constitutionem nulla necessitate urgente esse latam se-
 queretur, quoniam spatium quinque pedum *l. 12. tab.*
 & Lex Manilia vetuit usucapi. Franciscus Hotomannus
 enim in indice Legum Romanarum refert ex Cic. de
 leg. 2. *eam in finibus agrorum quinque aut sex pedum la-
 titudinem præscripsisse, quos usucapi vetaret.* Ex qua lege
 Manilia sive ut Horomannus scribit, Mamilia ultima ori-
 tur interpretatio, hac nimirum Manilia lege & 12. tab.
 cavebatur: *Ut si vicini inter se jurgant finibus regundis*
arbi-

arbitros tres darent : eisque totius rei jus arbitriumque
 permitterent. In spatio igitur quinque pedum non co-
 ram iudice sive magistratu ordinario agebatur, sed co-
 ram arbitris tribus electis. Hanc differentiam causas a-
 gendi ex hoc scripto enervari conjiciunt ex inscriptione
d. l. s. Consulti enim Impp. à Neotherio Præfecto Præ-
torionum præscriptio h. e. exceptio (ita enim frequen-
ter præscriptionis nomen sumi non solum ex rubr. ff. de
except. & præscr. sed quoque ex l. au vitium & l. creditor.
ff. de divers. temp. præscr. colligunt;) quinque pedum ex
leg. Manilia de eligendis tribus arbitris objici possit ju-
dicaturo Magistratui? Responderunt ea præscriptione
submota h. e. sublata finalis jurgii vel locorum liberè
peragi intentionem h. e. sive lis sit de sine, de quo ante
arbitri dabantur; sive de loco de quo & antea jus dice-
bat Magistratus liberè h. e. ordinariè apud Magistratum
agi posse. Ita perspicuè Dom. Arum. Diss. 10. th. 10. La-
tiorem hujus conditionis interpretationem suscepit Cla-
rissimus utriusque Juris Candidatus

DN. JOHANNES DAVID LANGEMANTEL,

Cujus dulcissima Patria est Augusta Vindelicorum, Urbis
 splendida & magnifica Comitibus ibi celebratis imprimis
 istis quibus Imperii Status Protestantes Carolo V. Impel-
 ratori fidei suæ confessionem obtulerunt nobilis, em-
 porium quoque illustre. Pater verò ibidem Vir No-
 bilissimus & Consultissimus Dominus JOHANNES
 DAVID LANGEMANTEL, primarius Reip. istius

B

Senz-

Senator vectigalium vinariorum Præfectus meritissimus: Mater verò SUSANNA BARBARA, virtutibus sequiori sexui convenientibus ornatissima fœmina, Viri Nobilissimi & Consultissimi Domini HIERONYMI HEINZELII, ejusdem Reip. olim Senatoris dudum fato defuncti charissima nata, ante plures itidem annos, non sine ingenti nostri Candidati detrimento, denata. Se tamen felicem existimat, quod sub fideli suorum parentum tutela à teneris unguiculis vero religionis Christianæ sensu & optimis moribus imbutus non inter privatos duntaxat parietes, sed postquam per ætatem doctrinæ capax fuit etiam in publicis scholis. Ubi maximis ornat laudibus singularem fidem & suorum Præceptorum Clarissimorum industriam: nimirum GEORGII FRIDERICI MAGNI, Gymnasi patrii Reſtoris & Bibliothecarii, THOMASII RESCHII, ConReſtoris nec non NARCISSI NAUNERII, Collegii Evangelici Ephori. Cumque multum nostrum profecisse sentiret Pater, operæ prætium visum est, eum ad artes philosophicas applicare. Ætate nunc & eruditione adultior factus in hanc nostram Academiam missus est, ut studia laudabiliter quæ ceperat & hætenus tractaverat prosequeretur: ubi fasces academicos tenente Viro plurimum Reverendo Dn. VELTHEMIO, Profess. Theol. ordinario celeberrimo, piè defuncto, in Studiosorum numerum est receptus. Cum verò non ignoraret magno cum labore & serius ad exoptatam pervenire metam, qui neglectis philosophicis studiis sanctissimum justitiæ templum ingrediuntur, necessariis hisce mediis præparavit animum usus-

usque est institutione Virorum maxime Reveren-
 dorum & Excellentissimorum Dominorum: Ab initio
 D. TREUNERI Logic. & Metaph. Prof. potiores phi-
 losophiæ partes tractantis, deinde D. WEISSEN-
 BORNII, Consist. Ducal. Assess. & Pastoris Metaphysi-
 cam exponentis, HAMBERRI, Mathem. & Phys.
 Prof. Geographiam proponentis & denique D. SCHU-
 BARTI p. m. tum Hist. & Eloq. Prof. Historiam decla-
 rantis. Postquam verò istarum disciplinarum Encyclope-
 diam emensus fuit, juri operam dare auspicatus est. Arri-
 sit autem præprimis accurata Præ-Nobilissimi & Excellen-
 tissimi Dn. SCHRÖTERI, Prof. Publ. informatio, adeoque
 totius juris Justiniani partes eo dirigente absolvit. Meas
 quoque lectiones publicas non neglexit sed sedulus fuit
 auditor. Cum nunc quatuor prope annos laudatè &
 honestè apud nos transegisset, ad Hallensem Academiam
 profectus. Quamprimum Rectore Magnifico plurimum
 Reverendo Dn. D. ANTONI, Prof. Theol. Ordin. in
 Studiosorum ordinem est relatus, laboravit ut ad Studia
 fieret accessio, ea de causa frequentavit lectiones publicas,
 nec non historicas Maximè Reverendi & Excellentissimi
 Dn. D. BUDDEI, ibidem illo tempore Profess. Histor.
 nunc in hac Salana Profess. Theol. Ordin. celeberrimi.
 Illustrium & Excellentissimorum Antecessorum quoque
 lectionibus nim. SAM. STRYKII Rhetii Jus publi-
 cum & Capitulationem JOSEPHI I. Imperatoris
 Augusti: THOMASII Jurisprudentiæ divini Institutiones;
 BÖHMERI Juris Canonici DESSELII Ero-
 temata, LUDOVICI Lauterbachii Juris Compen-
 dium

dium explicantium sedulò interfuit. Anno nunc integro ibidem adeoque quinquennio juris studio alias destinato peracto, nostram repetiit Academiam & continuo lectiones tum temporis institutas, nimirum prælaudati Dn. SCHRÖTERI Juris Feudalis, Excellentissimi quoque & Consultissimi Dn. D. STRUVII, Hist. Prof. Publ. historicas & meas Juris publici frequentavit. Cum in omni itaque studio ea industria versatus ut amplis virtutibus propositis præmiis merito afficiatur. Desiderio ejusdem ut in numerum Candidatorum reciperetur & ad examina consueta admitteretur annuit Jctorum ordo. Qui in examine priori textus ex Institutionibus & Pandectis desumptos tam accurate juxta præscriptum modum resolvit, dubiaque proposita adedò eruditè evolvit, ut dignus habitus, qui ad posterius admitteretur, in quo pariter omnibus satisfecit & facultatem edendi specimina publica consecutus est. Proxima itaque die in Brabeuterio juridico sæpius allegatam *l. 5. C. fin. reg.* interpretabitur. Hanc Panegyrim ut SERENISSIMUS JUVENTUTIS PRINCEPS VINARIENSIS, SAXONIÆ DUX, Magnificus Dominus Pro-Rector, Illustrissimi Domini Comites, Proceres Aulæ & Academiae Excellentissimi, omnium Facultatum Doctores & Nobilissima Commilitonum Concio præsentia sua cohonestent, humillime, devotè & officiosè rogo. P. P. Jenæ 18. Oct. M DCCV.

(L.S.)

Jena, Diss., 1705 A-SS

ULB Halle
006 839 045

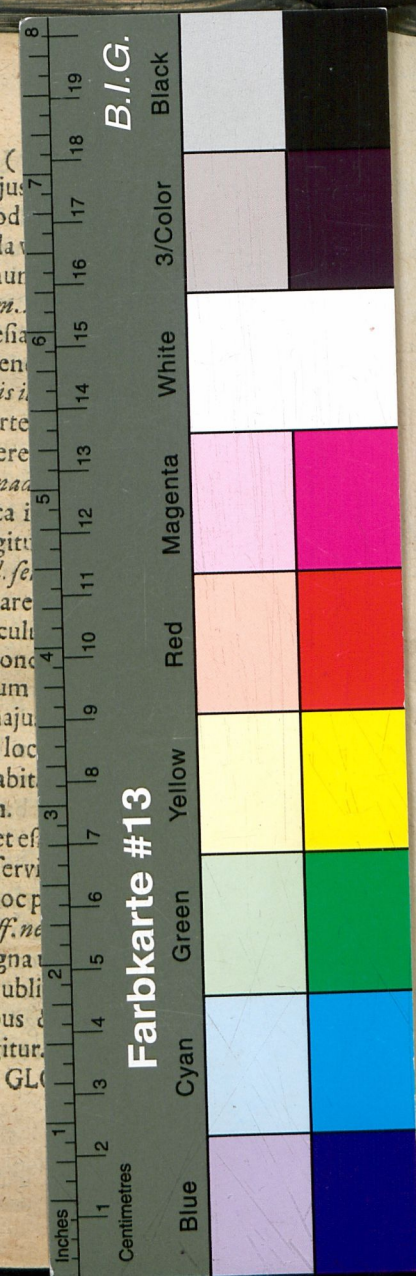
3

VD 18

1705, 14

1705
112
16

JOH. BERNHARDI *Griesen* / JCTI
CONSILIARII SAXONICI AVLTICI ET CON-
SISTORIALIS, ANTECESSORIS ET FA-
CVLTATIS IVRIDICE ADSESSO-
RIS, IAM DECANI

PROGRAMMA INAUGURALE

De

*Ablativis absolutis conditionem
vel necessitatem non inferentibus.
Occasione legis Quinque pedum
s. C. fin. regund.*

LITERIS WERTHERIANIS.

Joh. David Pangemann

